17

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA,

DE

FEBRIFUGORUM SELECTU ET CAUTO USU,

Quam,

AUSPICE DEO PROPITIO,

Et Conſenſu atque Auctoritate Gratioſæ Facultatis Medicæ,

IN ALMA REGIA FRIDERICIANA,

PRÆSIDE

DN. D. MICHAELE ALBERTI,

ACR. MAJ. REG. BORUSS. AULICO ET CONSIST. MAGDEB. CON-SILIARIO, MED. ET PHILOS. NATUR. PROFESSORE PUBL. ORDIN. ACAD. NAT. CUR. COLLEGA, SOCIET. REG. BORUSS. SCIENT. SODALI, ETC.

DN. DECANO SUO SPECTATISSIMO,

Domino Patrono ac Promotore ſuo omni honoris cultu proſequendo,

PRO LICENTIA

UMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILE-GIIS DOCTORALIBUS LEGITIME IMPETRANDIS,

HORIS LOCOQVE CONSVETIS,

ANNO MDCCXXX. D.   FEBRUAR.

Publicæ ac placidæ eruditorum ventilationi ſubjiciet

AUCTOR RESPONDENS

JOHANNES DANIEL GEISEL,

ANNÆVILLA-BIPONTINUS.

HALÆ MAGDEB. LITTERIS HENDELIANIS.

VIRO

EXCELLENTISSIMO, DOCTISSIMO, EXPERIENTISSIM[O]

DOMINO
DN. IO. SAMUELI
CARL

MEDICINÆ DOCTORI

ILLm. DNI COMITIS A SAYN
ET WITTGENSTEIN &c.
QVI BERLENBURGI EST, ARCHIATRO
GRAVISSIMO

PRACTICO LONGE CELEBERRIMO

PATRONO ATQVE PRÆCEPTORI
SUO

PIO ANIMI CULTU ÆTATEM
VENERANDO

NEC

NEC NON

VIRIS

NOBILISSIMIS ATQVE SPECTATISSIMIS

DN. DAVIDI WIELAND

PHARMACOPOEO AULICO BIRCKENFELDENSI

APUD EPISCOPIVILLANOS FAMIGERATISSIMO

FAUTORI SUO MAJOREM IN MODUM HONORANDO

ET

DN. FRID. CHRISTIANO MEYER

PHARMACOPOEO URBIS BIPONTI PERITISSIMO

PATRUO SUO PARENTIS LOCO OBSEQVIOSE COLENDO

SPECIMEN HOC QVALECUNQVE INAUGURALE

IN OBSTRICTISSIMI GRATIQVE ANIMI TESTIMONIUM

CUM VOTO VERÆ ATQVE PERPETUÆ FELICITATIS

D. D. D.

AUCTOR.

B. C. D.

De Febrifugorum Selectu & Cauto uſu.

PRÆFAMEN.

QUemadmodum in ſingulis ſcientiis æque atque actionibus noſtris, eo niti ſemper debemus, ut vitando abuſum, legitimum rerum, per ſe non culpandarum, uſum adſequi valeamus: ita hæc circumſpectio maxime in Medicina ſervanda venit. Luditur enim hic de corio humano; & qui vero uſu rectaque medicamentorum adplicatione a morbis præſervari & liberari queunt homines, abuſu tamen eorundem & præpoſtera exhibendi methodo in longe peiorem valetudinem dejici, imo jugulari poſſunt ac ſubinde ſolent. Atque in hoc certe & ex parte maximopere hodienum, dolendus eſt Medicinæ Status, quod, utcunque obclament prudentes atque docti artis noſtræ In-

ſtauratores & Defenſores, nihiloſecius toto die uſum conſiliorum ſuorum ac pharmacorum, a ſe commendatorum, aliorum ignorantia, incuria, temeritate inverti, perverti & in abuſum converti experiantur. Cujus facti ſolenne in Febribus habemus exemplum; vix enim alius occurrit morbus, qui adeo per incongrua, aut nudæ empiriæ tentamina in deterius agi ſolet. Hanc non ſolum plebecula variis remediis domeſticis, ſed & reliqua medicaſtrorum, agyrtarum, tonſorum & balneatorum, extra oleas vagantium falcemque in alienam meſſim immittentium, rudis imperitaque cohors innumeris atque perverſiſſimis quidem utplurimum artificiis absque habita conſtitutionis, temporis, aliarumque circumſtantiarum ratione, judicio deſtituti ſupprimere & profligare ſatagunt: unde tot tantaque irreparabilia damna in corpora humana, inſignisque haud raro ignominia in ſalutarem artem redundant. Eo autem ipſo quoque quod hinc vel nomen febrifugorum inter rationales Practicos exoſum evaſerit, tanto magis crevit hoc opprobrium, quanto plus hi a motuum ſiſtentibus abhorruere, imo ſubinde in pertinacibus febribus manum de tabula retraxere, unde ægrotantes levamen & ſolamen anhelantes ad tales artifices & artificia confugere coacti ſunt, qui cito, licet non tuto, malum e medio tollere poſſint audeantque, quorum ope, ſi convaluere, omnia ratiocinia in arte medica pro inanibus habentur: Sin minus, in univerſa hac ſcientia nil opis ſibi latum fuiſſe varii divulgant. Hodieq; hoc fit: hinc non abs re Clariſſimus ille Practicus PE-

LAR-

LARGUS in notis ad Collegium Stahlii Practicum optat, ut multiplex, qui in his verſatur abuſus, ſcripto publico a viro quodam docto vernacula lingua exactiſſime commonſtraretur; cui ego ſubſcribo & addo: ut etiam verus uſus rerum non plane rejiciendarum edoceretur, quippe quibus ſi non ſemper nec ubique, ſæpiuscule tamen & nonnullis in locis ac occaſionibus carere non poſſumus, niſi inſcitiæ ac imperitiæ culpari velimus. Opus vero tale exercitatiſſimum ſane practicum perinde ac acutiſſimi ingenii ſcriptorem expoſcit: aſt hujusmodi viris ampla praxi implicitis, aliisque arduis negotiis diſtentis vix de tali inſtituto cogitare, nedum opus ipſum aggredi vacat, atque ſic res hæc ſemper in eo, quo jam verſatur ſtatu, manſura videtur. Hæc contemplatio, quanquam me haud fugiat, Diſputationes jamjam multaque alia de febrium tractatione & antifebrilium adplicatione exſtare ſcripta, ſuggeſſit mihi propoſitum, ut pro Specimine inaugurali DE FEBRIFUGORUM SELECTU ET CAUTO USU nonnulla diſſerere ſuſciperem. Ne vero tanta me quis putet audacia atque impudentia, ut ſecundum prædicta deſideria me aliquid præſtiturum confidam; vires tantum qualescunque per primitias haſce laborum Academicorum experiri licebit, & gratulabor mihi, ſi in his aliqua ſaltem olitor opportuna fuero loquutus. Velit autem hiſce meis conatibus Sacro Sancta annuere TRINITAS, quo in majorem ſui nominis gloriam, proximique aliquale commodum cuncta cedant, ſupplici mente rogo.

§. I.

DE FEBRIFUGIS itaque, nec non iis, quæ circa eadem monenda veniunt dicturo explicanda primo loco incumbit inſtituti mei ratio: nimirum haud equidem quenquam latere puto, ſub Febrifugis intelligi, non ea ſingula, quæ ad totam febris methodicam legitimam tractationem exhiberi ſolent, ſed illa duntaxat medicamenta, quæ ad moderationem & placidam atque convenientem cohibitionem motuum febrilium poſt materiæ peccantis debitam præparationem, reſolutionem, evacuationem ſuperſtitum & in contumacem habitum deductorum in febribus præcipue intermittentibus in uſum trahi ſolent. Hanc videlicet denominationem in ſenſu ſtrictiore uſurpans; in laxiore vero valet quidem in genere de omnibus, quæ in febribus adhibemus, quo etiam KERGERUS, HELMONTIUS, RIVERIUS *ſpecifica* ſua magis remotive quam poſitive agentia febrifugorum titulo inſignivere: verum enim vero ſi recte res æſtimetur, hoc nomen haud convenit, niſi iis, quæ reapſe febrim fugant & tollunt. In aprico autem eſt, adhibitis omnibus, quæ materiam attenuant, coquunt, incidunt, reſolvunt, eliminant, ſi vel optime vires ſuas exeruerunt, ſcopumq; attigerunt, ſæpe tamen motus in conſuetudinem degenerare ac jugiter continuare, qui prioribus illis remediis haud compeſcuntur: hinc activioribus opus eſt febrifugis.

§. II. Petuntur autem ea ex alterantium claſſe, ſuntque vel interna, vel externa. *Interna* agunt vel I. ſenſitiva & discretiva quadam tantum efficacia, atq; per ipſius naturæ interne dirigentis erronee exacerbatæ placationem, qualia ſunt ſeda-

ſedativa,tam nauſeoſa, ingrata,ſopientia,quæ ſulphureo-vaporoſa ſua indole naturæ exoſa eam quaſi deterrent, ut ab ulteriore motuum intenſione attonita recedat, quam grata,balſamica,reficientia, ſuaveolentia,quæ blanda ſua ἀναθυμιάσει diſcurſivos motus atque tumultuarios demulcent. Vel II. etiam phyſico ſimul contactu, tonum adficiendo, quale quid præſtant ſubadſtringentia illa uſualia, quæ particulis ſuis terreo-ſalinis fibras motrices contrahunt,& hoc modo toni robur inſtaurant,quo ipſo æqualior atque conſtantior humorum diſtributio circulusque obtinetur, motus vero progreſſivi exceſſus obliteratur. Vid.D.D.PRAESIDIS *Diſſ. de medicamentorum modo operandi in corpore vivo Specim. III. ſſ. 4--6. incluſive, de adſtringentibus.*

§. III. *Externa* itidem duplicis ſuut generis: alia enim agunt in tonum per ſulphureorum ſuorum principiorum effluvia,quo ipſo motus circulatorius cum aliquali vehementia àd locum cui adplicantur, particularem avocatur,motus vero univerſalis febrilis infringitur: alia mentali quadam ſolum terrifica, imaginaria impreſſione; imo ſubinde imaginatoria fiducia efficaciæ medicamenti, aut habilitati Medici ſuperſtructa, (quam perinde non raro internis medicaminibus ſubveniſſe obſervatum fuit.) De quibus infra fuſius.

§. IV. Ipſum Febrifugorum nomen ſtatim indicat ea in *Febribus* eſſe adhibenda: ubi autem ſuperius monui, ſtricte talia non niſi in *intermittentibus ſimplicibus* eſſe adplicanda: tum quia hæ magis ad contumaciam motuum ſine materia ſeſe exerentium proclives ſunt, quam acutæ: tum quia in acutarum atque continuarum motibus diverſa ac longe blandiora moderamina potius quam plenariæ

ſuppreſ-

ſuppreſſiones ac ſedationes locum inveniunt. Nec vero obiter inculcatum volumus pro ſcopo noſtro, febres intermittentes magis quam acutas pertinaces ſine craſſa materia motus exerere ſolere, cum diuturnior illius præparatio, quæ in ipſis ſit, hos facile in conſuetudinem deducat: in acutis vero utut exorbitantes & turbati fiant motus ſub præparatione & expulſione materiæ, diebus præſertim inter criticos intercalaribus, tamen ſubacta hac potius major virium proſtratio, motuumque remiſſio & omiſſio, quam ulterior exacerbatio obſervatur, quia continuus in his eſt naturæ labor, & harum febrium legitime cedentium, nec aliena quam convenit, medicamentorum & regiminis adplicatione & directione turbatarum, de Septenario in Septenarium protractiones, nil aliud denotant, quam noxam materialem prioribus ſolutionibus nondum omnem fuiſſe ſubactam: aut contra in febrium turbatarum perverſe tractatarum in lentas abeuntinm, materiam culpoſam ſive qualitate ſive quantitate peccantem aliquo in vaſe aut viſcere incarceratam ſtagnationes & ulteriores læſiones minantem aut inferentem. Quanquam non inficiamur, motus & ultra gradum materiæ exacerbari & protrahi quandoque in acutis: infert tamen præmiſſa illa conſideratio, id ipſum quod ante jam monuimus, hîc longe majore in moderandis ac ſedandis talibus motibus opus eſſe circumſpectione, & a febrifugis poſitivis plane abſtinendum, quibus e contrario tanto quidem majore jure in intermittentibus utimur, quanto magis, ut in limine hujus §. meminimus, ad ejusmodi conſuetudinem motuum perennantium inclinant, qui ita comparati ſunt, ut lenioribus tonicis atque ſedantibus amaris, ſtomachicis, gemmatis raro auſcultent, & præterea ſubjecta,

quæ

quæ obſident, ad ſuſcipiendos ex levi cauſa occaſionali alios morbos ſenſibiliora reddant, imo ſubinde in diuturnum languidumque ſtatum devolvant, præſertim ea, quæ regimen congruum ſatis diu obſervare nequeunt.

§. V. Præ aliis, inquam, febribus, febrifugorum opem intermittentes poſtulant, quippe quæ magis circa ſubjecta tenacia lenta mucida ſunt operoſa, magis temperamenta melancholica, cholerica, ſicut in moralibus, ita in vitalibus actibus conſtanter in cœptis perſeverantia & priora tarde ea expedientia infeſtantur, quam non æque talia: quô quidem non in totum homines ſanguineos excludimus, quo minus intermittentes experiri poſſint, nam experientia diverſum docet; ſed id ſaltem innuimus hos citius expediri, nec ordinarie motibus tam diu rebellibus relinqui. Neutiquam vero id aſſeveramus, quod in omnibus intermitt. febbr. ſemper ad febrifuga confugiendum ſit: febres enim hujus cenſus, niſi perverſe tractentur, & per inconvenientem pharmacorum, diætæ & regiminis uſum corrumpantur, utplurimum optime decurrunt; ita ut in relatione ad multo plura exempla contraria raro poſitive ſuffôcari mereantur. Multi quoque ſunt Practici feliciſſimi mihi quidem noti, qui rariſſime febrifuga, qua talia, exhibent, hancque febrium ſpeciem, utut contumacem *ſalinis, digeſtivis, leniſſimis laxantibus* & *mitiſſimis tonicis, ſtomachicis, carminativis* ad ſalutarem exitum perducunt. Verum patientium impatientia ſæpe diverſum efflagitat, quæ non contenta, quod motus ſucceſſive decreſcant & imminuantur, (id quod tamen notabilem Naturæ remiſſionem indicat, & imminentem mali finem auguratur, ideoque potius curam per expectationem indigitat,) ſimultaneam ac ſubitaneam

taneam eorum abolitionem urgent: ubi tanto majore cautione opus eſt.

§. VI. Hinc media quadam via incedendum eſt, ne in alterutrum extremum deflectamus. Dixi, rarius febrifugis opus eſſe, cetera ſi paria ſint, ægrotorumque indoles atque patientia conveniant: ſed his ipſis limitationibus declaro, quod utique interdum illis opus ſit. Qui vero iis in praxi ſua Medici non utuntur, vel alias pro climatis & morum diverſitate circumſtantias experiuntur, vel aliud quoddam medium inveniunt, quibus febricantium naturam & patientiam ſublevant, prout non una eſt via, multipliciaque a DEO creata ſunt ſubſidia: in eo autem conveniamus omnes operam dare nos decet, ut rationem ſequentes abuſum evitemus.

§. VII. Vitatur vero abuſus, tutiorque febrifugorum efficitur uſus, ſi cautelæ, quibus hic circumſcribitur, curatius obſerventur; quas itaque ſigillatim proponemus atque diſpiciemus. Præcipuus febrilium motuum placandorum negotii cardo verſatur in eo, quod *materia* prius bene præparata atque *remota* ſit; quod ipſum jam præſtruxit definitio noſtra §. I. In quavis enim febre materia quædam peccans præſto eſt, ad quam diſponendam & excutiendam Natura motus ſuos intendit, & auget, eosque nonnunquam emota jamjam corporea illa noxa ultra neceſſitatem producit. Et hi equidem ſunt, quos ſiſtere licet: neque tamen temere, nec ſubito, ſi etenim motuum tunc aliquod decrementum & ſucceſſiva quotidie quoad gradum ac tempus durationis paroxyſmorum imminutio obſervatur, quid tum opus ſponte currenti addere calcar? & quis adeo intime penetralia Naturæ rimari poterit, qui

cer-

certiſſime ſcire valeat, nihil ei ſupereſſe removendum amplius, quod utut leve & exiguum data impoſterum occaſione denuo vitalitatem lædere queat?

§. IIX. Optimum petitur in hac re criterîum ex *Euphoria* patientis extra paroxyſmum & diebus intercalaribus, actionibus nimirum moralibus bene conſtitutis, animo a mœrore, angoreqne immuni, appetitu vigente, alvo ſuccedente, ſomno ſatis placido nec interrupto, aut anxio exiſtente, tranſpiratione inſenſibili laudabiliter ſe gerente, membrisque levibus fientibus. Signum enim hæc ſunt, remota eſſe illa naturæ irritamenta, quibus vacandis ſeſe ab omnibus aliis functionibus tum rationalibus, tum vitalibus diſtraxerat: tunc ſine periculo locum habet *ſucceſſiva* & *cauta* motuum cohibitio, quæ *tonica leniora*, *amara*, *ſtomachica*, *carminativa*, qualia ſunt *Eſſ. amaræ*, *v.g. gentianæ rubr. galang. cort. aurant. abſynth. comp. cinam. card. bened. trifol. fibr. millef. &c. item balſamica*, ut *pilulas ex extractis amaris c. gumm. ammoniac. galban. ſagapen. quæ ſimul reſolvunt & roborant*, combinatas prius in tentamen vocat, quam ſtatim poſitiva febrifuga in uſum trahit.

§. IX. Hac vero præcipua cautela neglecta, mirum quot, quantaque damna in corpus ægrotum ita perverſe tractatum, quid quod? miſere mactatum redundant! Motu ita præpoſtere ſufflaminato materia culpoſa in primis viis aut circa easdem ſtabulans intercipitur & obfirmatur, novâque contra eam luctâ inſurgere cogitur natura, cum autem aditus ad eam emovendam præcluſus ſit, verſus alia loca tanto vehementius reſtringitur humorum maſſa in his locis materiæ diluendæ, dirigendæ & evehendæ deſtinata, ubi vel variis moleſtis motibus exagitata preſſiones

& tenſiones colicas, ſpasmodicas in hypochondriis, præcordiis, & capitis gravativos dolores excitat, vel ibidem reſtagnans in ſtaſes inflammatorias, ulceroſas, hecticodeas ruit, vel obſtructiones, infarctus, ſcirrhos hepatis, lienis, glandularum meſentericarum inducit, unde tumores iſti, quos nominamus Fieberkuchen, vel in lymphalia aliaque vaſa repreſſa rupturas & extravaſationes efficiens chronicis, cachecticis, œdomatoſis, hydropicis, ictericis adfectibus viam pandit, vel in artus decuſſa & reſtricta illibi motus gravativos, laſſitudines parit. Minora ſunt incommoda, ſi ſolum pertinaces quædam alvi obſtructiones, & flatulentiæ poſt paſtum ſequantur, quæ adhuc, ne ulterius progrediantur præpediri poſſnnt. Si omnino ſine periculo decurrit negotium, ſemper fere recidiva metuenda venit, dum poſt ſolutam adſtrictionem Natura ad opus ſalutari intentione cœptum, in quo turbata fuerat, recurrit, illudque ulteriore materiæ inſalubris præparatione & excuſſione perficere ſatagit. Sicuti autem illi ipſi cautelæ ſubjunximus monitum, quod non ſimul & ſemel, nec primo ſtatim adgreſſu, poſitiva motuum coërcitio ſuadenda ſit: ita utique aſſerimus hoc quoque conſilio neglecto atque impetu nimis repentino facto, eadem omnia damna oriri poſſe, utut materia nulla noxia ſive aliena præſto ſit. Sola humorum maſſa hinc inde reſtricta plusquam ſatis materiæ peccantis præbere poteſt.

§. X. Secundum hujus negotii momentum involvit judicioſam conſiderationem *diſpoſitionis individualis* quoad *ætatem, ſexum, temperamentum, vitæ genus, conſuetudinem* & *ſenſibilitatem*: ubi vix ſuaſerim, ut febrifuga exhibeantur valde *junioribus*, quibus motus facile præcipites eveniunt,

&

& verſus particularia, præcipue hæmorrhagica quandoq; maximo cum periculo loca convertuntur; aut ad modum *ſenibus*, quibus ſuapte natura ſtricturæ toni & obſtructiones alvi ſunt familiares & facile contumaciores redduntur. Minus quoque fert motuum ſuffocationem *ſequior* præ maſculino ſexu, ob catameniorum negotium, quod facile ſimul ſufflaminatur. *Cholerici* citius inde turbas experiuntur; *Melancholici*, præſertim qui *hypochondriaci* aliquid fovent, obſtipationes. Ii, qui *vitam* agunt *ſedentariam* & qui *delicatioris*, *tenerioris*, *ſenſibilioris* ſunt *texturæ ac animi*, nec non *valetudinarii* longe facilius, longeque certius varia incommoda, damna atque pericula ex poſitiva tali motuum ſuppreſſione incurrunt, quam *robuſtiores* ante hac ſincere *ſani*, *laboribus duriorique vivendi modo adſueti*. Hinc ſi omnino febrifugorum adplicatio requiri videatur, ad has tamen ſingulas circumſtantias tanto magis attendendum eſt, ut eo cautius in ſelectu pharmaci adpropriata & doſium accommodatione incedamus.

§. XI. Peculiarem quoque penſitationem in tractatione febrium per febrifuga meretur *plethora*, quæ ægre, niſi leviſſima ſit, talia admittit, & qua præſente præceps ejusmodi medicatio patientes tanto citius atque gravius præmemorata pericula experiuntur pediſſequa. Fit enim haud infrequenter, ut in hoc ſtatu Natura, poſtquam qualitatis noxam ſubegit, iisdem motibus ſemel inchoatis quantitatem quoque, per ſanguinis in ſerum reſolutionem & ſub exhalatione diapnoica excretionem imminuere intendat, & hac de cauſa febrem intermittentem in continuam mutet, aut eodem labore utrumque perficere ſtudeat, & febrem continuam ſub intermittente aliquo typo produ-

cat. Cujusmodi febres anno recens elapſo epidemicas habuimus. In his criſes & lyſes potius exſpectandæ, minime vero ſuppreſſiones expediendæ ſunt.

§. XII. Tanti ponderis cautio hæc eſt, ut ſummo ſtudio patienti inculcandum ſit, ne ſub vel poſt adſtrictionem *adpetitui* edendi, qui poſt febres ſemper fere major deprehenditur, *nimis indulgeat*, ne plethora accumuletur, unde Natura turbata aut febrem revocat eandem, aut aliam excitat, aut ob partium debilitatem novum febris fomiten obtinet: Nec minus alii *errores diætetici* vitentur, qualitatem vitiantes, quantitatem augentes, circulumque ſanguinis turbantes & alvum & primas regiones oppilantes: imprimis etiam *animi pathemata* fugienda ſunt, quæ ſedatum Naturæ ſtatum eo gravius denuo concutiunt, quo impetuoſius humores əxpandunt.

§. XIII. Jam de ſpeciali tempore, quo febrifuga propinare convenit nonnulla ſuperſunt notanda, ut generales abſolvamus cautelas. Communis eſt practicorum adſertio, diuturna quidem experientia ſuffulta & ratione ſuperſtructa, *quod febrifuga nil juvent, ſi ſine reſpectu ad paroxyſmum* die ſcilicet vacuo duntaxat *exhibeantur*. Nam tranſpiratione legitime ſuccedente, ſine qua febres ſupprimere non convenit, poſtero die ſtricturæ illæ tonicæ per medicamentum inductæ rurſus ſolvuntur, & Natura facti immemor, aut cauſæ ignara motus priſtinos reaſſumit; vel, ſi dentur ſopientia, Natura in motu tum non conſtituta, non adeo turbatur, aut deterretur a propoſito ſuo, & exigui concepti horroris oblita die ſubſequente ad conſuetum opus revertitur. Hinc paulo propius *verſus paroxyſmum* porrigenda ſunt, *non tamen proxime*, motibus jam-

jam

jam ingruentibus,ne ex ſubitanea hac turba Vomitus,alvi profluvia, quæ nonnunquam ſingulatim, nonnunquam conjuncta ſuccedunt, oriantur. Egregia methodus circa Ευκαιρίαν propinandi eſt ea, quam Excellent. D. D. HOFFMANNO debemus, qui chinata *poſt paroxyſmum exhibet, iisque verſus novum usque paroxyſmum pergit;* idem quoque felici cum ſucceſſu cum croco Martis antimoniali Stahlii aliquoties experimentari licuit. Sic Natura paulatim medicamini adſueſcit,& ſedatio non ſimul & ſemel, ſed paulatim ſuccedens tantas vitalitati turbas non infert.

§. XIV. De ſpecialioribus adhuc eorundem exhibendi modis ratione *præparationis,ingeſtionis,vehiculorum, doſeos* &c. quia hi pro diverſa ſubjectorum e triplici Naturæ regno petendorum indole ac conſtitutione variant, ſub ſingulari uniuscujusque inveſtigatione,quæ moneri debent,dicemus. Præſupponit hoc examen *ſelectum febrifugorum*,eorum nempe,quorum præ reliquis tutior, commodior,probatior exiſtit uſus. Repetenda hic erunt,quæ §. III. de illorum principiis conſtitutivis ſub differentia præmiſimus,nempe quod particulis vel ſalino-terreo ſubadſtringentibus vel ſulphureo-balſamicis, aut vaporoſis nauſeoſis gaudere debeant,pro quarum diverſo concurſu aut prædominio,aut tonum roborant,aut humores expandunt, utrinque vero ſanguinis æqualem circulationem promovent, motumque exacerbatum ſiſtunt atque in ordinem naturalem reducunt. Ad hanc amuſſim dijudicantur febrifuga, eaque quæ ad eam accommodata perſpiciuntur,probantur: quæ minus, rejiciuntur.

§. XV. Tali ex indagatione particularum conſtituentium de *ſpecificis antifebrilibus vulgi* quid ſentiendum

ſit,

ſit, elucebit. Deprehendemus autem, proh dolor! quod præterquam utplurimum præmature & præpoſtere adhiberi ſolent, pleraque & in eo incongrua, magisque nociva quam ſalutaria eſſe, quod prædictis non rite gaudeant qualitatibus, quas vel in exceſſu, vel in defectu poſſident, vel cum alio principio huc non quadrante mixtas exhibent. Vel enim ex indole nimium ſulphurea, ardente, volatili, elaſtica humorum maſſam plus æquo exagitant, ut *piper cum Spiritu Vini adſumtum, piper hiſpanicum, camphora, Sal ammoniacum, allium &c.* Vel ex nude terrea ſubſtantia ſtricturas nimium lentas inducunt, humoresque coagulant, ut *terræ bolares, martialia non rite præparata, os ſepiæ, putamina cancrorum &c.* Vel ſimul mucilaginoſis viſcoſitatibus mixta humores una tenaces reddunt, cum tamen in plerisque intermittentibus tenacitas jam ſubſit, ad quam diſſolvendam & corrigendam Naturæ labor tendit; hujus cenſus ſunt *ſuccus plantaginis*, quem in quartana exhibere ſolent, *radix pentaphilli &c.* Vel quod omnium longe deterrimum eſt, ex acidorum corrodentium cum terra adſtringente mixtorum ſtyptica potentia tonum non tam roborant, quam lacerant, & dum fibras nimium coarctant, poros obcludunt & humores inſpiſſant, imo coagulant, inter hæc præcipue utuntur *alumine*, vel ſolo, vel cum nuce moſchata mixto: mitiores quidem ſunt *glandes*, *earumque cupulæ*, & *cortex ligni querni*, attamen multa ſtypticitate ſingula pollent, hinc ex febrifugorum merito exulare jubentur cenſu. Quot vero, quantaque itidem mala ex febribus per talia domeſtica, empirica pharmaca, imo toxica potius ſuppreſſis in vitalitatis œconomiam pululare deprehendantur, praxis Medica myriadibus exemplorum edocet,

quan-

quando nempe Medici auxilium in ſtatu conſequente imploratur.

§. XVI. Dum remedia domeſtica incongrua toxici nomine taxo, memoriæ ſubvenit medicamentum illud empiricum antifebrile, revera venenum *Arſenicum*, quo iniquiſſimi nonnulli agyrtæ & audaculi perinde ac interdum imprudentes ac irrationales medicaſtri febriles motus quidem impræſentiarum ſiſtunt, ſed longum malorum tramitem, quin imo mortem accelerant. Conſtat autem arſenicum principiis metallicis ſalino-ſulphureis acerrimis cauſticis, vaporoſis, quibus nulla correctione aut præparatione utut artificioſa, utut laborioſa, ſi arſenicum manet, privatur: neque hinc quod *fixum* vocant malitiam ſuam & profundam acredinem adeo deſerit, quin ſemper draco hic nunquam miteſcens relinquat conſectaria atro calculo notanda, quacunque parva doſi, quocunque ſalutari juvante, corrigenteve vehiculo propinetur: nunquam hic hoſtis, quacunque ſub veſte atque inſignibus adpareat, cum Natura in gratiam redit: id quod propter cauſticam ſuam qualitatem Ventriculi tunicis ac fibris non modo perniciem affert, ſed & ob ſuam ſubtilitatem aliquando cum chylo in ſanguinem devehitur, ex quo ipſum Natura implacabilis dum per ſecretiones & excretiones citatiores expellere intendit, incidit forte in hoc tumultu ſuaque fuga in viſcus aliquod ſecretorium, in cujus teneram texturam ſe gliſcit, hanc arrodit & in periculoſam ulcerationem cum Hecticæ connubio conjicit: aut ſanguinem, quocum circumvolvitur energia ſua potenter refrigerante coagulat, unde hujus dyſcraſia, ſpiſſeſcentia, infarctus & ſcirrhoſa in aliquo viſcere incarceratio, ſtatusque cachecticus &c. Sic ex febre

C inter-

intermittente per ſe raro noxia, ſuppreſſa fit ſtatus deploratus atque immedicabilis, niſi quidem principiis obſtes.

§. XVII. Inter externa domeſtica pro exemplo ſuccurrit euporiſton illud, quod miſelli homunciones in quartana adhibere ſolent: ſumunt videlicet *cuticulam* illam, *quæ teſtam ovi intercedit atque albumen*, quam extremis digitorum articulis ſuperligant. Quo ſcopo? a priori haud perſpicio: a poſteriori vero compertum habemus, illud tam valide reprimere humores extra ligaturam, ut ſphaceli metum incutiat, dum pars ligata in deligatione nigreſcere & indolens fieri obſervata fuit.

§. XVIII. Innumera ſunt alia, quibus tam varie abutitur decipiturque impatiens vulgi credulitas. Meliora quidem multa paſſim quoque ab auctoribus Medicis commendantur: ſed non omnia, quæ pro febrifugis venduntur, merito pro talibus habentur, uti jam §. I. monitum. Alia enim generali tantum tractationi febrium tum acutarum tum chronicarum conveniunt, & in his quidem præviæ reſolutioni ac evacuationi magis quadrant: prioribus accenſemus *febrifugum* illud KERGERI *e Corallis & Crem. Tartari* conflatum; poſterioribus illud RIVERII, quod per emeſin materiam educit peccantem, & *lapidem lyncis*, quem plurimi laudant, qui, cum ſalinis & ſubtiliſſimis particulis terreis gaudeat, magis humores præcipitat, quam tonum alterat. Alia modice ſaltem roborant, ut *ſtomachica* illa *tonica*, quæ poſitive ſupprimentibus præmitti ſuaſimus §. IIX. Alia denique, quamvis a priori aliquid intentioni noſtræ reſpondens ipſis inexiſtere videatur, experientia deſtituuntur ſufficienti, qualia ſunt v. g. *Radices Caryophyllatæ, ariſtolochiæ, cortices tamariſci, Terra de catechu,*

tot-

totque alia, quibus fere ſolis toti cuidam pharmacopolio proſpicere poſſis.

§. XIX. At in tanto materiæ medicæ adparatu & luxuriante farragine, tam pauca febrifuga, quæ experientia modernorum Practicorum certa, tuta, fidaque invenerit, habemus. Quotquot autem ſunt, jam ordinem propoſitum ſervantes, dum in ſelectu eorum verſamur, ea perluſtrare placet, primoque perſpicere ea, quæ vi ſua *ſedante* effectum ſiſtentem exerunt: ubi primario occurrunt *opiata correcta*, quorum narcotica ferocia ſale quodam ſive acido, ſive alcalino temperata eſt, ita ut blande ſopientem magis, & ſimul excretiones præcipue periphericas promoventem obtineant effectum. Prioris generis ſunt *pilulæ Matthæi, Starckii:* poſterioris *pil. Wildeganſii genuinæ*, ſeu *laudanum opiatum correctum*, quarum gr. III. vel IV. horis quatuor aut quinque ante paroxyſmum exhibentur. Has excipiunt *Nuces Moſchatæ*, quæ licet paulisper adſtringant plus tamen ſopiente virtute pollent, unde non noxius eorum in febb. intermitt. exiſteret uſus, ni mulierculæ, dum eas exhibent, alumen adderent. Propinari poſſunt in cibis, ceu condimentum, exili proportione. Paulo plus terræ & adſtrictoriæ efficaciæ poſſidet *Cascarillæ cortex:* attamen magis adhuc balſamica ſua indole ſedat, quam adſtringit. Unde non citra rationem de ipſo teſtatur PELARGUS *in Obſerv. Clinic. ad Majum anni 1721.* quod non idem præſtet, quod china, quæ multo vehementius ſtringit; (eo autem ipſo ad uſum non æque tuta exiſtit) hinc cortex hicce etiam, reliquis caute obſervatis, aliquando ſenſibilioribus propinari poteſt. Datur in pulvere aut per ſe in vehiculo, aut in *Electuario*, ad gr. XV.

ſubſtantiæ, in *Eſſentia*, ad gutt. XXX. *in Infuſo vinoſo* ad aliquot uncias, in *Extracto* ad gr. vj. in aqua ſoluto aut in *pilulas* formato. Non confundendus eſt cum *Cortice Winterano*, licet a B. VALENTINI *in Muſæo Muſæorum* quoque hoc nomine inſigniatur, cujus quidem æmulus quadantenus eſt, niſi quod hic magis ad piperatum ſaporem & cinericium colorem accedat, quam Cascarilla, ſed pro ſcopo febrifugo, licet in fine febrium ad roborandum ventriculum offeratur, non parem exerit effectum.

§. XX. Reſtat novum adhuc ſedans, quod licet non directe, ſed magis per epicraſin operatur, tamen ex febrifugorum claſſe excludere non poſſumus, dum poſtquam remotive materiam febrilem reſolvendo, & ſive per ſuperiora ſive per inferiora evacuando effectum ſuum exſeruit, etiam magis poſitive motus felici cum ſucceſſu ſiſtere ſæpius deprehenſum fuit. Eſt illud *Sulphur antimonii auratum ultimæ præcipitationis*, quod verſus paroxyſmum propinatum prima doſi ordinarie evacuantem, altera autem ſedantem edit efficaciam. Conf. Clariſſ. D.D. JUNCKERI *Conſpectûs Therap. general. p. 38.* Hinc tanto tutius omni fere tempore adhiberi poteſt, quum materiam noxiam, quamdiu ejus ſupereſſe invenit eliminat; unde in nonnullis bis vomitum aut catharſin excitat, id quod ſignum eſt materiam nondum omnem & penitus fuiſſe ſubactam. Exhiberi poteſt omnibus etiam aliis ſedantibus & adſtringentibus irritis. Doſis eſt a gr. IV. ad VI. Ob tutum ſui uſum ceteris omnibus ſedantibus palmam præripit.

§. XXI. Hæc de ſpecialioribus febres intermittentes ſedantibus: ſequuntur *adſtringentia*, & initio quidem ea,

ea,quæ ſuppeditat regnum *vegetabile.* Hic rurſum habemus febrifugum quoddam per epicraſin, *radicem Ipecacuanhæ*,quæ particulis ſalino-ſulphureis cum interſperſa ſubtili terra conſtans,tam evacuante,quam tonico-adſtringente efficacia gaudet; unde materia,ſi quæ ſupereſt educitur,unaque ſimul cohibetur motus. Propinatur in ſubſtantia ad ſcrup. ſs. in vehiculo adpropriato cum regimine emetico. De *ligno colubrino* meminit PELARGUS in *praxi Stahliana p.997.* quod ſit medicamentum amarum, (id quod de particulis reſinoſis balſamicis teſtatur) & quod in ſpecie exhibeatur in quartana in forma *infuſi cum vino;* nempe recipi narrat ligni hujus unc. Ss. infundi in vini libr. j. relinqui per noctem in loco calido, tum decantari,& poſt paroxyſmum usque verſus novum ingruentem propinari, ex hoc ligno quoque *pocula* tornari, in quibus vinum per noctem infuſum motus febriles ſiſtendi vim adquirat; ejus autem acrimoniam modico pipere corrigi ſolere.

§. XXII. Omnia modo allata antifebrilia vi coërcente multis antevertit paraſangis *Chin-Chinæ* cortex,famoſiſſimum iſtud ſpecificum febrifugum,quod a nonnullis hoc nomine pro infallibili colitur, & ad quod, ceu ſacram ad anchoram illico confugiunt plurimi eorum, quibus motus febriles vel paulo majoris contumaciæ ſuſpecti veniunt: circa quod hinc tanto magis curatiore circumſpectione opus eſt, quanto frequentior eſt abuſus & quanto majora ſunt damna inde fluentia; qua de re legi meretur Ill. STAHLII *Diſſert. de febb. interm. turbatis atque corruptis.* Conſtat vero cortex hic particulis acido-terreis & parcis reſinoſis balſamicis, id quod inter alios effectus ſapor etiam

iam ejus ex auſtero amaricans evincit. Probat hoc virtutes aliquanto plus æquo adſtringentes, quam quæ ad tantopere extollendas hujus vegetabilis laudes vulgo circumferuntur. Principium illud acido-auſterum prædominans aliqua adhuc correctione & obtuſione indiget, unde nunquam ſatis tuto ſolum propinatur hoc pharmacum, ex quo tot diverſæ ejus præparationes exhibendique rationes profectæ ſunt. Pauciſſimi corticem *pulveriſatum* in ſubſtantia offerunt, nec quidem abſque ſalibus incidentibus, digeſtivis, idque robuſtioribus tantum, quibus eum in larga ſatis doſi exhibent, dum parcius datus licet aliquid nil tamen perpetui præſtat. Alii eundem per noctem *in vino* generoſo infundunt, prout præcipit SYDENHAM, quod infuſum trancolatum, ne quid de ipſa pulveris ſubſtantia ſequatur a magis providis repetitis hauſtibus paulatim calidiuscule ebibi ſolet: nec rejiciendum eſt hoc Vehiculum, ipſum quoque multum tonicæ virtutis poſſidens. Quandoque etiam cum conſervis & ſyrupis lenientibus miſcetur & ſub *Electuarii* forma ad magnitudinem nucis juglandis offertur. Sub extracti compoſiti forma prodiit *ſpecificum antifebrile* RIVERII, quo autem ceu operoſo & pretioſo nimis carere poſſumus, dum eundem ſcopum aſſequimur, ſi *Extract.* ſimplex cum extr. aliquo purgante v. g. Catholico, panchymagogo Crollii, pil. Cochiar. &c. & tantillo ſalis cujusdam medii remixtum propinemus: nec male etiam in Clyſtere adhibetur.

§. XXIII. Optima vero atque præſtantiſſima China Chinæ ad ſecure profligandos obſtinatos febriles paroxyſmos præparatio videtur ejus extractio cum menſtruo ſpiri-

ſpirituoſo; ita etiam particulis nimium adſtringentibus ſeparatis obtinetur paulo magis efficacia illa ſimul balſamica, naturæ admodum amica, nec tales noxæ producuntur ex ſuppreſſione per eam facta, præcipue ſi quoque per abſtractionem aliquantæ portionis menſtrui extrahentis *Eſſentia* concentretur, cujus tunc tanto majorem pro neceſſitate rei doſin exhibere poſſumus, nec commotiones ſanguinis adeo metuendas habemus. Tale quid innuere mihi videtur Conſultiſſ. D.D. HOFFMANNUS *in fundam. Medic. Cautel. Practic.* 22.

§. XXIV. Sufficiant hæc de adſtrigentibus vegetabilibus, febribus fugandis dicatis: ex *animali regno* hunc in finem nil adeo conſueti aut probati habemus, niſi huc referre placeat *Specificum Crollii*, quod nil eſt niſi *Conchæ* aceto elutæ & ad albedinem calcinatæ, quas in hauſtu cereviſiæ calidæ cum tantillo butyri pinguefactæ bis vel ter a Dr. ſs. ad Dr. j. exhibitas febrem ſiſtere perhibent. Ex *minerali* plura habemus: laudantur præcipue *martialia* parca doſi data, ſc. *lap. Hæmatit. limat. mart. Croc. mart. ſulphurat.* vel *antimoniat. Eſſ. vitrioli martis*, quæ partim ex principio ſulphureo partim terreo martis agunt adſtringendo, & per præcipitationem humorum, eorum aliquo modo ſopiendo motus. Ex his reliqua omnia antecellit *Crocus* ille *martis antimonialis tenerior Stahlii*, qui, cum in ejus præparatione cum Salibus alcalicis nitro nempe & tartaro moderata ſit virtus adſtringens, ac in elutriatione particulæ illæ terreæ prægravantes ſeparatæ ſint, multo mitiorem ac tutiorem virtutem obtinet, ita ut pro ſcopo febrifugo reliquis omnibus antehaberi mereatur,

præ-

præcipue dum ex accedente indole ſalina, quoque abſterſorium & reſolutorium qualemcunque præſtet effectum.

§. XXV. Inter adſtringentia quoque numerare poſſemus *aquam frigidam*, quæ in auctoris cujusdam Anglici, nomine SMITH *tractatu de virtutibus medicinalibus aquæ communis* ceu febrifugum magnum dilaudatur: ſed hoc ipſum ulteriore diſquiſitione practica opus habet.

§. XXVI. De externis pauca ſuperſunt dicenda. Dixi ſupra ea agere vel per effluvia principii alicujus ex illis in corpus per poros exhalantis, quibus ipſi humores adficiuntur & Natura ab alio loco ad alium avocatur, & motus ſuos dividendo æqualius inſtituit, vel per impreſſionem mere idealem, aut nobis ſaltem non æque perſpectam, ut modum fiendi explicare queamus, antipathia vel alia quadam idioſyncraſia Naturam feriendo & a motibus ſuis deterrendo vel diſtrahendo. Inter illa, quæ prioris ſunt generis omnium prima ſeſe offert *Camphora*, amuleticum vulgatiſſimum, quam de collo ſuſpendere, & petiolam, in qua incluſa erat, ipſa conſumpta, retrorſum in aquam dejicere ſolent, & ſic febriles motus ceſſaturos eſſe perhibent: cerimonias illas ſuperſtitioſas mittimus, quæ tamen utplurimum cum uſu amuleticorum concurrunt, in quas autem Medicus officio & conſcientiæ ſatis facturus ſedulo inquirere, easque ceu Chriſtianis indignas & veram morbi ad medelam nil facientes ſerio vetare debet. De efficacia autem camphoræ haud diffitemur, eam hoc modo aliquid præſtare, principia enim ſulphurea ſubtiliſſima, penetrantiſſima, quibus ſcatet, valide diſcutiunt, quo ipſo Natura invitatur ad motus circa locum adpenſionis augendos, febriles minuendos: præterea aliquid tonicæ virtu-

tis

tis in fine exerit. Quum tamen ſit æſtuoſiſſima, haud etiam ſuis caret cautelis; præſertim & hic valere puto cautelam D. D. PRÆSIDIS in *Diſſertat. de Camphoræ circumſpecto uſu medico*, ubi, *habent omnino*, monet, *plethorici rationem, quo externe caute & parcius Camphora utantur.* ETTMULLERUS hoc ſcopo commendat *Sedum vermiculare*, quod, cum ſale volatili acerrimo abundet, nonnunquam parem cum Caphura effectum obtinet. Clariſſimus D. D. CARL in *Prax. Clin.* methodo poſteriore inter externa topica recenſet *Therebintinam*, quæ particulis ſulphureo acribus per liquidam mucilaginem diſperſis pollens ſimul tonicum eſt ac reſolvens ſubjectum; item *Crocum*, qui ceu aroma ſulphureo-vaporoſis principiis eſt refertus; nec non *Sabinam, Rutam, Allium* ad corpus adplicatum, *Fuliginem*, quæ omnia ex mixta cum aliis ſulphurea halituoſa particula hic aliquid efficere poſſunt.

§. XXVII. Febrifugis externis certo reſpectu annumerari poteſt *Venæ Sectio:* ſi nempe ſub febre adpetitui nimium indulſerit æger, unde plethora accumulatur, ad quam imminuendam prioribus motibus tam diu pergere vult Natura, donec huic intentioni quocunque modo ſatisfactum ſit.

§. XXVIII. Poſteriori febrifugorum externorum generi, nempe eorum, quæ magis idealiter agunt, varia accenſentur, pleraque autem talia, quæ Natura abhorret, atque faſtidit. WOLFFIUS in *Scrutinio amuletico* hæc inter numerat *caudam, pedes, auriculas & naſum muri vivo abſciſſos, oſſa hominis defuncti, ranas talpasque vivas, capita viperarum, bufones ſiccatos &c.* Quibus autem ſpeciatim explicandis ſuperſedemus, quum vulgus, qui maxu-

me iis abutitur, omnia fere ſuperſtitioſis ſuis ritibus conſpurcârit, ita ut potius optandum ſit, Medicos ipſis quam parciſſime uti, ne plebis errores horum auctoritate factisque approbari & confirmari videantur; præcipue quum pleraque talia externa faciant quod poſſunt, raro quod promittunt, & in ſubjectis rudioribus, inſenſibilioribus, nil operentur, ut aſſerit D. D. PRÆSES in Diſſert. *de modo operandi remediorum in corpore vivo. Specim. IVto de Sympatheticis ;* in-ſenſibilioribus autem reſtitutis, ſi cura detegatur, turbas novas, nec quidem leves excitare poſſunt. Nec jam quoque multa dicam de iis, quæ ſola quaſi fide ſive fiducia operantur, qualia ſunt *ſuperſtitioſa* illa, imo ſæpenumero impia, obſcœna, blasphema *ſcripta, abracadabra, hocuspocus &c. inverſio induſiorum, eorumque in aquam fluentem demerſio,* aliaque talia, quæ libens prætereo. Medicus chriſtianus non aliam in mente ægroti fiduciam excitat, quam in miſericordem DEI Clementis opem, & ſuum, tantum quantum par eſt, ipſe præſtare ſe poſſe, ſi bene conſcit, candorem ac habilitatem. Doctore pio ac conſcientioſo digna eſt adhortatio D. D. PRÆSIDIS in hanc rem, quam tradit in *Diſſert. de Therapia imaginaria* §. IX.

§. XXIX. Hæc ſunt, quæ *de febrifugis eorumque cauto uſu atque ſelectu* in ſuccincta meditatione & ſpecimine dicere viſum fuit: jam ut rem memoriæ altius inculcemus, *brevi ac ſuccincta repetitione ſumma ejus capita ruminari* licebit. Innuimus nempe, nonniſi in febribus intermittent. quodcunque febrifugorum ſtricte ſic nominatorum genus, nec niſi præmiſſis præmittendis patiente extra paroxyſmum tam quoad corpus, quam quo-

ad

ad mentem bene conſtituto, non eminenter plethorico ad motuum pertinaciam debellandam propinari debere, ea quoque robuſtis quam ſenſibilioribus magis conveni-re. Innuimus quoque ſedantia correcta, eaque, quorum particulas terreas major copia ſalinarum & balſamicarum intercedit, blandius atque tutius agere, quam adſtringentia pure talia; hæc vero adhibenda eſſe, ubi robuſtiora ſubſunt individua. Selegimus triplici hoc nomine ex omnibus *Sulph. antim. aurat. 3iæ præcipitationis*, *corticem Chin-Chinæ* ſive in Electuario, ſive in Eſſentia, & *Crocum martis antimoniat. Stahlii*, præ reliquis omnibus tutiſſimi uſus. Ceterorumque quoque tamen ideo principia, virtutes & exhibendi rationem expoſuimus, quo ſi nullum iſtorum in promptu ſit, aliquid tamen ad manus ſit, quod in tali motuum contumacia uſu venire queat.

§. XXX. DEO autem T. O. M. humillimas ago grates, quod & hactenus meis ſtudiis benedixerit, & jam quoque pro abſolvendo hoc qualicunque ſpecimine vitam & vires conceſſerit clementiſſime; Oroque ſupplex, ut porro vota mea exaudiat, quæ futuram praxin non in proprium emolumentum, ſed in conſcientiæ illibatæ integritatem ſaluti ægrotantium proficuam exoptant, quo IPSE mortalibus ſuis in creaturis immortalibus celebretur laudibus.

Glück zu! Mein Werther Freund, Glück zu den neuen Ehren,
Wozu Dich ſteter Fleiß und Deine Tugend ſetzt.
Es müſſe ſich Dein Ruhm in kurtzem ſo vermehren,
Daß Dich die kluge Welt in Stein und Marmor ätzt.
Ich gratulire Dir: GOtt ſegne Deine Thaten;
Der Himmel ſtehe Dir in Deinen Curen bey;
So muß, was Du beginnſt, nach Deinem Wunſch gerathen.
Ich aber bleibe Dir zu aller Zeit getreu.

Durch dieſe wenige Zeilen wolte ſeinem Wertheſten Herrn Vetter und geliebten Freunde zu erhaltener Würde *gratuliren*

J. D. Keßler, Med. D.

Da Deinen Scheitel nun der Ehren Lorbeern zieren,
Die Dein gelehrter Fleiß Dir zur Belohnung reicht,
So will jetzt meine Pflicht, die keiner Treue weicht,
Aus innerm Hertzens-Grund mit Freuden gratuliren:
Das Glück begleite Dich, wie hier, ſo aller aller Orten,
Und ſeegne, was Du thuſt und GOttes Ruf Dich heiſt,
Vornemlich wenn Du Dich, als treuer Artzt erweiſt;
So wünſch ich Dir genug, obzwar mit wenig Worten.

Mit dieſem wenigen wolte dem Herrn *Doctorando* ſeine Ergebenheit bezeugen Sein abweſender Freund und Diener

E. G. Schlegelmich, Med. Lic.
Miſſionis Danicæ ad Malabaros Medicus.

NEctitur en! Laurus, TIBI, FAUTOR, nunc ſtudiorum
Qui curſum abſolvis: gratulor inde pie.

Aſt

Aſt animo ſalvus ſis porro & corpore ſoſpes
Quælibet ac vigeant cepta ſecunda Tua.

J. M. Starckloſ,
Gothano-Thuringus, Med. Cand.

Auf Arbeit folgt der Lohn, das Glück becrönt den Fleiß,
Wer unermüdet iſt, erhält den beſten Preiß,
Wir müſſen freylich erſt die muntern Kräffte wagen,
Dann aber kan das Haupt die friſchen Lobeer tragen.
Vertrauter Hertzens-Freund! diß trifft bey **Dir** auch ein:
Es müſſen Glück und Ruhm zu **Deinem** Dienſte ſeyn;
Hygæa will den Krantz auf **Deinen** Scheitel ſetzen,
Und Ihrem liebſten Sohn nach ſaurem Schweiß ergötzen.
Ich ſehe **Dein** Verdienſt mit gröſtem Recht erhöh'n:
Drum darf **Dein** Pythias nicht ohne Regung ſtehn.
Der Tugend eigne Hand hat uns genau verbunden,
Ich habe **Deine** Treu zu meinem Troſt gefunden,
Der Himmel gebe **Dir**, was **Dir Dein** Müller gönnt:
Damit man **Dich** dereinſt vollkommen glücklich nennt.
Steigt nun **Dein** Wohlergehn, wird nun **Dein** Ruhm vermehret,
So dencke, daß **Dein** Hertz mir denoch zugehöret.

Zu ſtätem Andencken der aufrichtig-gepflogenen Freundſchaft und Verſicherung derſelben Beſtändigkeit bezeuget hiemit ſeine Freude über die erlangte Würde, des Herrn *Candidati* ergebenſter

J. F. Müller,
Neoſtad. Würtemberg. Med. Studioſ.

TU flagellaſti rigido labore
Docte Vir, corpusque animique nervos,
Diſſecans nodos laqueosque tectos
Funditus artis.

Non inhumanus monachus cruentâ
Corpus ignavum lacerare reſti
Durius ſuevit, ſua quando membra
Vexat acerbè.

Nunc ſuum fecit Dea TE flagellum
Docte GEISSELI: ſecus, ac flagellum
Se Dei triſtis furibundus olim
Attila dixit.

Virga Tu Deæ facilis, ruentem
Porro Morbonam miſere flagelles,
Desque depexos medicante dextra
Undique morbos.

Hos felices futuræ praxeos eventus, Amico ſincere dilecto gratulatus optat

J. E. Schmidius,
Iſenburgicus, Jur. Studioſ.

WAnn meine Muſe nur könt' ſchöne Verſe machen,
So ſolt ein fein Gedicht aus meinem Kiehle gehn:
Doch da der gute Will an deſſen Platz darf ſteh'n,
So ſiehſt Du hier mein Hertz zu Deiner Würde lachen;
Ich bin für Dich erfreut, da Dich Apollo krönet:
Ich wünſche ferner Glück, **Hoch-Werthgeſchätzter Freund!**
Und wie nach Sturm und Wind Dir jetzt die Sonne ſcheint:
So bleibe Dir hinfert der Himmel ſtets verſöhnet.

Ita ſinceræ amicitiæ teſtandæ gratiâ applaudit

J. H. Tromp,
Iſenburgico-Meerholtinus, L.L.Cult.

Glück

Glück zu, Gelahrter Freund! der Himmel, der Dich liebet,
Und Deinen Studien jetzt Ehren-Kräntze giebet,
Befördre fernerhin nach Deinem Wunſch Dein Glück.
Der Höchſte laſſe Dich in Deinem Practiciren
Zu vieler Troſt und Heyl ſtets Seinen Seegen ſpüren:
Du aber denck indeß auch offt an uns zurück.

Mit dieſem wenigen *gratuliret* aus aufrichtigem Gemüthe des Herrn *Candidati* treuergebner Freund

J. E. Wick,
Iſenburgenſis, Jur. Stud.

MUſis ſacratam laurum, quam nectit Apollo,
Jure TIBI dudum ſtudium pietasque pararunt.
Sed TUA ſpernebat ſubito diteſcere virtus
Nomine Doctoris, quod nunc TIBI tradit Hygea.
Hinc lætis verbis ſolennia gaudia jungunt,
Et TIBI propitium Numen, mentemque Galeni,
Auriferum lapidem, (Medicis quod credere fas eſt)
Fortunam placidam, Senectam Neſtoris optant

De honoris gradu gratulabundi Conterranei

J. F. Koch, S. S. Theol. Cult.
J. M. Beuther, L. L. Cult.
Bipontino-Palatini.

ERkennſt Du nun des Himmels Weiſe?
Verſtehen Du? was dieſes heiſſe:
Geh, reiß nach Hall' auf Glauben hin!
Begreiffſt Du jetzt des Mannes Sinn?
GOTT, deſſen Güte Du verſpüret,
Hat Dich ſo wunderbar geführet;
Trau nur, Er bringt Dich weiter fort,
Und leitet Dich in ſichern Port.

Ich

Ich wünſch' es hertzlich; Glück und Seegen
Begleiten Dich auf allen Wegen.
Dabey mein Mund zum Abſchied ſpricht:
Vergiß der alten Freundſchaft nicht.

Um dem Herrn *Candidato* als einem wahrhaftigen Freunde ſeine treue Ergebenheit zu beſtätigen und zu erlangter Würde zu *gratuliren*, wolte dieſes beyſetzen deſſen aufrichtiger Freund

J. C. Carl, Iſemburgo-
Budingenſ. Med. Cult.

ASſiduos magnos nunc docta Minerva labores
Compenſat lauro, *Suavis Amice!* Tibi,
Apprecor, ut felix cuncto ſit tempore praxis.
Lætus ſuccurras omnibus invalidis.
Ad patriæ fauſtus rediens mox dulcia rura,
Noſtrûm, GEISELI Candide, vive memor.

Hæc Nobiliſſimo ac Doctiſſimo Domino Candidato in amicitiæ teſtimonium adponere voluit

C. C. Schmidius,
Iſenburgicus, L. L. Stud.

Willkomm in Deiner neuen Würde,
Die mich in Freud und Trauren ſetzt:
Denn balde wird mir das zur Bürde,
Was jetzo meinen Geiſt ergötzt.
Ich gönne Dir zwar Deine Ehren;
Alleine hätt'ſt Du ſie noch nicht,
So dürfft ich auch noch diß nicht hören,
Was jetzt Dein Mund von Scheiden ſpricht.
Doch wünſch' ich Dir zu beydem Glücke,
Für Deine Lehren danck ich Dir:
Wobey ich mit vermengtem Blicke
Dir gratulir', mir condolir.

Hiermit wolte ſeine ſchuldigſte Hochachtung gegen ſeinen bißherigen Herrn *Præceptorem* bezeugen

J. C. le Veaux.